

L'excepció i la regla

Gustau Muñoz

En un fragment d'*Hora fosca* (recentment publicada en traducció catalana), Max Horkheimer escrivia, a finals dels anys 20: «Qui blasmi amb paraules severes un mal, una injustícia, una crueltat qualsevol, pròpia de l'ordre social en vigència, haurà de sentir sovint que cal no generalitzar. I hom esmentarà alguns contraexemples. Ara bé, justament aquí és lògicament inadmissible el mètode dels contraexemples. Car és possible desfer l'afirmació que en algun lloc hi ha justícia només que hom presenti un sol contraexemple, però no a l'inrevés. Hom no pot llevar força a la denúncia d'una presó esdevinguda un infern per obra d'un director tirànic fent referència a un parell d'exemples d'actuació correcta; en canvi, la gestió d'un bon director restarà desmentida amb un sol cas de crueltat.»

Em sembla que aquesta reflexió de Horkheimer s'ajusta perfectament a allò que cal pensar de distintes manifestacions recents sobre la pràctica de la tortura ara i ací. En efecte, alts càrrecs socialistes —començant pel mateix president del govern— i funcionaris policials, no s'han cansat d'explicar que potser, si de cas, es tracta de fets aïllats, no d'una pràctica general, d'excepcions i no d'una regla. I bé, només un sol cas d'aquesta pràctica aberrant rebenta l'esquema. I pitjor encara si l'excepció no és una, sinó diverses. D'altra banda, ¿què caldria pensar si l'excepció fos la regla? Potser no ho és. Però l'excepció ja fa forat. Ja no es pot dir que no hi ha tortura.

La tortura se situa en un terreny en el qual moral i política són indistriables. La tortura és una gangrena per a la democràcia. En

són responsables els que la practiquen i els que no fan tot allò que podrien per a impedir-la. La tortura és literalment subversiva, ja que nodreix la sospita que tot l'edifici institucional i constitucional podria ser pura faramalla. Res de més perillós que la generalització d'aquesta sospita: acabaria esdevenint realitat.

En el tema de la tortura, l'excepcionalitat no és cap excusa. Com tampoc l'al·lusió, immediata, a manera d'una segona línia de defensa, als sacrificis d'unes forces de seguretat víctimes d'execrables crims.

Aquesta veritat és, justament ací, fora de lloc, en un plantejament ètic de la política.

En aquest cas, la immoralitat porta a la desmoralització. Velles batalles també polítiques que encara, quan ja tot sembla fet per alguns, caldrà guanyar.

No és prudent

Josep A. Comes

Als àmbits eclesiàstics, quan hom no s'atreveix a desautoritzar directament l'actuació d'una persona o grup, sol aconsellar-se prudència. «Tens tota la raó del món —et diuen—, però *no és prudent* dir-ho ara. Cal esperar que passe un poc de temps.»

El fet curiós és que aquesta invitació va dirigida preferentment, si no únicament, a les persones o grups, diguem-ne, progressistes. Les actuacions de la dreta eclesial mai no semblen imprudents ni conflictives; sempre són santes i bones, oportunes. Per exemple, a la darrereria del franquisme, se'ns aconsellava que no era prudent solidaritzar-nos amb els capellans multats per les homilies. Ni parlar dels drets dels treballadors l'1 de Maig; calia predicar sobre «el mes de Maria». Igualment, era una imprudència definir-se sobre l'oportunitat o no d'un nou concordat,

«perquè el tema encara estava tractant-se entre les altes parts contractants»...

En canvi, als dirigents diocesans ha paregut prudentíssim que, a la seu, s'organitzaren funerals pel 20-N, sabent que acabarien amb manifestacions d'exaltació franquista. Per a ells, signe de prudència és —en aquest món dividit entre explotats i explotadors, pacifistes i bel·licistes...— beneir bancs, presidir desfilades militars... Voldria, però, comentar dues darreres «prudències/imprudències» eclesiàstiques.

L'una, la presentació de la traducció blavera dels evangelis. S'ha dit que aquesta traducció comptava amb l'aprovació de la conferència episcopal espanyola. I és cert, atés el canon 825. Tothom sap, però, que el reueteix l'aprovació eclesiàstica —no més enllà de la declaració que en

el text aprovat no hi ha res contra el dogma i la moral. Ara bé, si els qui organitzaren l'acte de la seu volien donar a l'aprovació un significat més ampli —i ho volien—, la *prudència* episcopal estava obligada a saber-ho i a impedir-ho. Si ho sabia i ho va consentir, malament. Si no ho sabia, pitjor.

Una imprudència semblant s'ha produït amb la data i l'anunci publicitari del «Dia de la Iglesia diocesana», que per primera vegada se celebrarà a tot Espanya. Data i anunci coincideixen amb els de la manifestació anti-LODE; és a dir, antigovern.

La data és la mateixa. Els textos dels anuncis, molt pareguts. Diu el de la manifestació: «El dia 18 tienes la palabra.» I el de la Jornada diocesana:

«Si quieres que la voz de tu Iglesia siga sonando, ahora te toca a ti.» És lògic sospitar que la coincidència no és casual. Els bisbes estan obligats a desfer-la, si no volen ser titllats de «fer política». Si no, caldrà pensar que, una volta més, ells, tan proclius a aconsellar prudència als altres, s'han mostrat imprudents.